

Številka: U-I-200/09-14

Datum: 20. 5. 2010

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Okrožnega sodišča v Ljubljani, na seji 20. maja 2010

odločilo:

Drugi odstavek 108. člena Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo in 45/08) se razveljavi.

Obrazložitev

A.

1. Predlagatelj predlaga oceno ustavnosti drugega odstavka 108. člena Zakona o pravnem postopku (v nadaljevanju ZPP), ki določa, da sodišče nerazumljivo ali nepopolno vlogo, ki jo je vložil odvetnik, takoj zavrže, ne da bi od vložnika zahtevalo popravo ali dopolnitev vloge. Meni, da je izpodbijana določba v neskladju s pravico do enakosti pred zakonom in s pravico do sodnega varstva v tistem delu, v katerem nalaga sodišču, da takoj zavrže vlogo, ko je ta nejasna ali ko je nepopolna, ker zahtevke, vsebovan v njej, ni določen. Predlagatelj na načelni ravni ne oporeka razlikovanju glede na strokovno usposobljenost osebe, ki je sestavila vlogo, niti zavrženju vloge brez poprejšnje aktivnosti sodišča, ko gre za očitne formalne pomanjkljivosti, ki ne terjajo uporabe materialnega prava. Sankcija iz izpodbijane določbe pa naj bi bila pretirana, ko gre za zahtevnejša vprašanja. Po oceni predlagatelja je vprašanje določenosti tožbenega zahtevka lahko kompleksno in terja poznavanje tako procesnega kot materialnega prava, glede katerega praksa ni nujno enotna. Z vprašanjem razmejitve med popolnostjo in sklepčnostjo tožbe naj bi se ukvarjalo že Ustavno sodišče. Predlagatelj navaja, da pravice do sodnega varstva ni mogoče zagotoviti drugače kot tako, da se stranka seznanj s stališčem sodišča. Pri preizkusu sklepčnosti tožbe naj ZPP ne bi razlikoval med strankami glede na obstoj kvalificiranega zastopanja. Predlagatelj meni, da je tudi vprašanje jasnosti vloge občutljivo, obremenjeno s subjektivnim razumevanjem naslovnika in opredeljivo le s poznavanjem sodne prakse. Nejasnost vloge naj bi bila lahko tudi posledica specifičnih ali napačnih materialnopravnih stališč.

2. Državni zbor Republike Slovenije je odgovoril na zahtevo. V odgovoru povzema veljavno ureditev ZPP glede vlog, še zlasti tistih, s katerimi se začne ali oblikuje pravdni postopek, in spoznanja pravne doktrine o splošnih načelih pravnega postopka ter o pravni naravi tožbenega zahtevka. Opozarja, da sodišče nujno ne zavrže tožbe, če je tožbeni zahtevke vsaj določljiv. Državni zbor meni, da iz predlagateljeve zahteve izhaja, da se predlagatelj zavzema za razširitev materialnega procesnega vodstva na fazo preizkusa pravilnosti tožbe, ki jo je vložil odvetnik. Takšna razširitev naj bi bila v nasprotju s stališči teorije. V fazi preizkusa pravilnosti tožbe naj bi sodišče moralo oceniti le, ali tožba izpolnjuje osnovne elemente za nadaljnji postopek. Državni zbor navaja, da se poznavanje materialnega in procesnega prava od odvetnika pričakuje. Zanika težo argumenta predlagatelja, da ZPP pri preizkusu sklepčnosti ne razlikuje med strankami glede na njihovo

kvalificirano zastopanje. Materialno procesno vodstvo naj bi se razlikovalo od preizkusa pravilnosti tožbe. Poleg tega naj bi bila tudi v tem primeru aktivnost sodišča v obratnem sorazmerju s stopnjo skrbnosti, ki se lahko pričakuje od stranke, ta pa je odvisna od tega, ali ima stranka kvalificiranega pooblaščenca. Državni zbor meni, da mora odvetnik vedeti, kdo je lahko stranka v pravnem postopku in kako mora biti oblikovan tožbeni zahtevek. Ugotavlja, da predlagatelj v svoji zahtevi pravzaprav uveljavlja varstvo odvetnikov, čeprav 14., 22. in 23. člen Ustave v postopku varujejo stranke. Namen izpodbijanega drugega odstavka 108. člena ZPP naj bi bil v okrepitvi odgovornosti odvetnika za hitrejšo in učinkovitejše vodenje postopka ter za kvalitetno in strokovno zastopanje strank pred sodišči. Povezan naj bi bil tudi z načeli koncentracije, pospešitve in ekonomičnosti postopka in s tem zagotovitve sojenja v ustreznem in razumnem roku, ki ga zahteva 23. člen Ustave. Pozivanje k dopolnitvi vlog naj bi povzročalo dodatne stroške v postopku, ki jih mora pokriti država. Ureditvev, ki strožje obravnava stranke, ki jih zastopa odvetnik, naj bi bila povezana z načelom pomoči prava neuki stranki, torej z utemeljeno ugodnejšo obravnavo strank, ki odvetnika nimajo. Stranki z odvetnikom naj sodišče ne bi bilo dolžno nuditi pomoči, saj se od odvetnika pričakuje ustrezno opravljeno delo. Takšno razlikovanje med strankami po mnenju Državnega zbora ni samovoljno in naj bi celo temeljilo na 22. členu Ustave, ki od zakonodajalca zahteva, naj zagotovi enako varstvo pravic v postopkih.

3. Po oceni Državnega zbora je večja ali manjša primernost in učinkovitost procesnih sankcij del proste presoje zakonodajalca, ki mora imeti pravico do izbire, dokler prekomerno ne poseže v človekove pravice. Državni zbor dvomi o tem, da bi posebna kazenska taksa za odvetnika enako učinkovito dosegla predvidene cilje. Obenem opozarja, da namen drugega odstavka 108. člena Ustave ni v kaznovanju odvetnika, ki je naredil napako, ampak v prevenciji. Zakonodajalec pričakuje, da bo določba vplivala na to, da se bodo odvetniki zavedali posledic in bodo vlagali vloge, primerne za takojšnjo obravnavo. V zvezi z izgubo pravice stranke zaradi poteka prekluzivnega roka (ki naj bi edino sprožala ustavnopravna vprašanja) Državni zbor meni, da bo do hudih posledic redko prihajalo. Prekluzivni roki naj bi bili prej izjema kot pravilo, zavrženje vloge naj ne bi vedno povzročilo izgube pravice, odvetniki pa morajo v takih primerih ravnati s posebno skrbnostjo. Državni zbor obširno razlaga načela odškodninske in drugačne odgovornosti odvetnika za njegovo delo, ki naj bi v praksi blažile negativne učinke izpodbijane določbe ZPP na strankin pravni položaj. Uspeh zahteve naj bi izničil prizadevanja zakonodajalca za hiter in ekonomičen postopek. Državni zbor meni, da drugi odstavek 108. člena ZPP ni v neskladju s 14. in 23. členom Ustave.

4. Vlada Republike Slovenije je podala mnenje o zahtevi. Vlada pojasnjuje, da pride uporaba 108. člena ZPP v poštev pri formalno pomanjkljivih vlogah. Formalna pomanjkljivost naj bi bila stvar procesnega prava. Vlada meni, da lahko stranke oziroma njihovi odvetniki z ustreznostjo in popolnostjo vlog odločilno prispevajo k hitrejšemu pravnemu postopku. Poudarja, da iz 23. člena Ustave izhaja pravica do sojenja brez nepotrebne odlašanja, ki je izjemnega pomena za kvaliteto sodnega postopka, z njo pa naj bi bili povezani načeli ekonomičnosti in pospešitve postopka. Procesne zahteve za popolnost vlog naj bi ZPP natančno določal. Vlada opozarja, da je odvetnik pravni strokovnjak z izkušnjami z zastopanjem pred sodišči, zato se od njega mora pričakovati večja stopnja skrbnosti kot od strank. Vestno in skrbno ravnanje pri zastopanju naj bi odvetnikom nalagala tudi zakonodaja. Izpodbijana sankcija naj bi bila primerna, ker drugi odstavek 108. člena ZPP od odvetnikov zahteva le, da vloga nima formalnih pomanjkljivosti. Izpodbijana določba bo po oceni Vlade vplivala na dvig kvalitete vlog ter sodišča razbremenila dela v zvezi z nepopolnimi in nerazumljivimi vlogami.

5. Odgovor Državnega zbora in mnenje Vlade sta bila poslana predlagatelju, ta pa nanju ni odgovoril.

6. Člen 156 Ustave nalaga sodišču, ki pri odločanju v konkretni zadevi oceni, da je zakon, ki bi ga moralo uporabiti, protiustaven, da postopek prekine in začne postopek pred Ustavnim sodiščem. Prekinitev postopka in mnenje sodišča o nujnosti uporabe določenega zakona ali dela zakona v sodnem postopku sta kot pogoja za začetek postopka za oceno ustavnosti določena tudi v 23. členu Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZUstS). Okrožno sodišče v Ljubljani je z dvema sklepoma o prekinitvi pravnega postopka do odločitve Ustavnega sodišča utemeljilo obstoj procesnih predpostavk za vsebinsko odločanje o zahtevi za oceno ustavnosti drugega odstavka 108. člena ZPP.

7. Predlagatelj navaja, da je drugi odstavek 108. člena ZPP v neskladju z Ustavo v delu, v katerem se nanaša na vloge, ki jih vlagajo odvetniki, ki so nerazumljive, in na takšne po odvetnikih vložene vloge, ki so nepopolne, ker v njih vsebovan tožbeni zahtevek ni določen. Kot je razvidno iz zahteve, predlagatelj v zadnjo kategorijo uvršča tudi primere vlog, v katerih ni navedenih dovolj dejstev za identifikacijo tožbenega zahtevka.¹ Ustavno sodišče je opravilo presojo izpodbijane določbe v njeni celoti, saj bi omejitev zgolj na enega od njenih delov lahko pripeljala do ustavno nesprejemljivega rezultata.

B. – II.

8. Vloga je oblika, v kateri je izraženo pisno opravljeno pravdno dejanje.² Pravna teorija vloge zgoščeno opredeljuje tudi kot pisne izjave strank (tudi stranskega intervenienta) sodišču,³ ZPP pa jih splošno opredeljuje kot "izjave, predloge in sporočila, ki se vlagajo zunaj obravnave" (prvi odstavek 105. člena ZPP).⁴ Splošno zapoved o razumljivosti in popolnosti vlog vsebuje drugi odstavek 105. člena ZPP, ki ureja tudi obvezne sestavine vseh vlog: navedbo sodišča, ime ter stalno oziroma začasno prebivališče oziroma sedež strank, morebitnih njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec, sporni predmet in vsebino izjave. To določbo dopolnjujeta tretji odstavek 105. člena ZPP z zahtevo po podpisu vložnika in četrti odstavek istega člena, ki določa, da mora stranka, ki je v vlogi navedla kakšno zahtevo, navesti dejstva, na katera jo opira, in dokaze, kadar je to potrebno. ZPP na številnih mestih vsebuje posebne zahteve glede popolnosti določenih vlog in natančno opredeljuje njihove obvezne sestavine (za predlog za vrnitev v prejšnje stanje v 117. členu ZPP, za tožbo v 180. členu ZPP, za odgovor na tožbo v 278. členu ZPP, za pritožbo v 335. členu ZPP, za predlog za dopustitev revizije v 367.b členu ZPP itd.). Zahteve take vrste so lahko tudi v drugih zakonih.

9. Vloga je glede na navedeno nepopolna, če ne zadosti splošnim zakonskim zahtevam glede popolnosti in (morebitnim) za to vrsto vloge posebej zakonsko predpisanim zahtevam glede obveznih sestavin. Vloga je nerazumljiva zlasti, če iz nje ni mogoče razbrati, kaj stranka hoče, če je zaradi nečitljivosti ni mogoče obravnavati, če je napisana v jeziku, ki pri sodišču ni v uradni rabi (drugi odstavek 104. člena ZPP), če je napisana v tuji pisavi, če ni zapisana v predpisanem elektronskem formatu,⁵ če tožbeni zahtevek za plačilo več oblik nepremoženjske škode ni jasno opredeljen in drugo.⁶

10. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o pravnem postopku (Uradni list RS, št. 45/08 – v nadaljevanju ZPP-D) je v 108. členu ZPP dodal nov drugi odstavek, ki se glasi: "Ne glede na določbe prejšnjega odstavka sodišče nerazumljivo ali nepopolno vlogo zavrže, če jo je vložil odvetnik." Izpodbijana določba tako pomeni izjemo od splošnega pravila za ravnanje z nepopolnimi vlogami (vloge, ki "ne vsebujejo vsega, kar je treba, da bi se lahko obravnavale") in nerazumljivimi vlogami iz prvega odstavka 108. člena ZPP. Ta določa, da mora sodišče od vložnika formalno pomanjkljive vloge⁷ zahtevati, naj vlogo popravi ali dopolni. Za popravilo ali dopolnitev sodišče vložniku določi rok (tretji odstavek 108. člena ZPP), v katerem mora sodišču izročiti popravljeno oziroma dopolnjeno vlogo, da bi se štel, da je bila vložena tisti dan, ko je bila prvič vložena (četrti odstavek 108. člena ZPP). Če vložnik zahtevi sodišča ne sledi, sodišče njegovo vlogo zavrže (peti odstavek 108. člena

ZPP), vendar ga mora že v zahtevi opozoriti na to pravno posledico (sedmi odstavek 108. člena ZPP). Iz drugega odstavka 108. člena ZPP povsem jasno izhaja, da za odvetnike, ki so vložili formalno pomanjkljive vloge, ne velja opisani postopek s pozivanjem na popravo ali dopolnitev. Njihove vloge se takoj zavržejo.

B. – III.

11. Pravica do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave je pravica vsakogar, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebnega odlašanja odloča neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Pravica do sodnega varstva zagotavlja možnost predložitve zadeve sodišču, ki bo v zadevi v razumnem času vsebinsko (meritorno) odločilo. Gre torej za jamstvo odločitve o pravicah in obveznostih oziroma odločitve o tem, ali je tožbeni zahtevek po materialnem pravu utemeljen ali neutemeljen; odločba, s katero sodišče zavrže tožbo kot nedopustno, ni taka odločitev, ampak je le odločitev, s katero sodišče izreče, da v postopku ni dopustno meritorno odločati.⁸ Določitev procesnih predpostavk za meritorno odločanje lahko pomeni omejitev človekove pravice do sodnega varstva.

12. Izpodbijana določba vsebuje sankcijo zaradi neizpolnjevanja procesne predpostavke razumljive in popolne odvetniške vloge. Sodišče vlogo zavrže, ne da bi dalo odvetniku možnost v določenem roku popraviti ali dopolniti vlogo. Določba se nanaša tudi na tiste vloge, zavrženje katerih bo neposredno povzročilo, da o zahtevku, ki ga postavi (in kakor ga eventualno naknadno spremeni) stranka, v tem postopku ne bo meritorno odločeno. V prvi vrsti velja to za vse vloge, v katerih je vsebovan, spremenjen ali dodan tožbeni zahtevek (od katerih je najpomembnejša tožba). Posredno lahko do zgolj procesne odločitve sodišča v zadevi pripelje tudi zavrženje katere od drugih vlog (npr. zavrženje nerazumljive vloge tožnika, s katero je želel zahtevati preložitve prvega naroka za glavno obravnavo zaradi zdravstvenih razlogov po drugem odstavku 115. člena ZPP – posledično sodišče na podlagi tretjega odstavka 282. člena ZPP zaradi neupravičene odsotnosti obeh strank šteje, da je tožnik tožbo umaknil, itd.). Izpodbijana sankcija pomeni poseg v pravico do sodnega varstva oseb, v imenu katerih je odvetnik vložil nepravilno ali nepopolno vlogo.

13. Pri tem je treba posebej poudariti, da je zaradi svoje splošnosti (velja za vse odvetniške vloge)⁹ drugi odstavek 108. člena ZPP podlaga za veliko število različno intenzivnih posegov v pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave. V nekaterih primerih zavrženja vlog nimajo trajnih in neodvnljivih učinkov. Sodno varstvo določene pravice materialnega prava ni nepovratno izgubljeno. Zavrženo tožbo ali nasprotno tožbo je mogoče ponovno vložiti; če stranka to stori v treh mesecih od pravnomočnosti sklepa o zavrženju, se šteje, da je bilo zastaranje pretrgano že s prvo tožbo (prvi odstavek 367. člena Obligacijskega zakonika, Uradni list RS, št. 97/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju OZ). Vendar v drugih situacijah (ki niso tako redke, da bi jih bilo moč zanemariti) izpodbijana določba na imetnike materialnih pravic deluje bistveno trše. Če je formalno pomanjkljiva vloga, ki jo je v njihovem imenu vložil odvetnik, zavržena, lahko pride do tega, da imetniki materialnih pravic svoje pravice ne bodo mogli nikoli več uveljaviti. Tako je posebej glede imetnikov pravic, za uveljavljanje katerih pravo določa prekluzivne roke, glede katerih ni pravila, enakega tistemu iz prvega odstavka 367. člena OZ,¹⁰ in kjer ni vrnitve v prejšnje stanje. Ker pozna ta institut le procesno pravo, ga za roke materialnega prava ni mogoče uporabiti. Prekluzivni roki so pogosto precej kratki.¹¹ Pojavljajo se tudi na posebej občutljivih področjih, kjer je močno izražena potreba po varstvu šibkejših strank, med drugim na področju družinskih razmerij,¹² v delovnem pravu in na nekaterih drugih pravnih področjih.¹³ V sporih nepremoženjske narave iz družinskih razmerij tudi morebitni odškodninski zahtevek zoper odvetnika, ki je malomarno sestavil nepravilno ali nepopolno vlogo, ne pomeni ustreznega varstva.¹⁴

14. Človekove pravice je mogoče omejiti le v primerih, ki jih izrecno določa Ustava, in zaradi varstva človekovih pravic drugih (tretji odstavek 15. člena Ustave). Po ustaljeni ustavnosodni presoji je mogoče omejiti človekovo pravico, če je zakonodajalec zasledoval ustavno dopusten cilj in če je omejitev skladna z načeli pravne države (2. člen Ustave), in sicer s tistim izmed teh načel, ki prepoveduje prekomerne posege države (splošno načelo sorazmernosti).

15. Iz odgovorov Državnega zbora in Vlade ter iz stališč, ki jih je Vlada kot predlagatelj ZPP-D izrazila v zakonodajnem gradivu,¹⁵ izhaja, da je namen izpodbijane ureditve pospešitev pravnega postopka, zagotavljanje ustavno zajamčene pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja in povečanje odgovornosti odvetnikov za hitro in učinkovito vodenje postopka ter za kvalitetno in strokovno zastopanje strank. Ustavno sodišče meni, da so navedeni cilji ustavno dopustni cilji za omejitev človekove pravice do sodnega varstva. Vsebinsko izhajajo predvsem iz težnje po učinkovitem zagotavljanju iste človekove pravice nasprotni stranke, ki je prizadeta s podaljšanjem pravnega postopka, ki je posledica vlaganja formalno pomanjkljivih vlog in pozivanja sodišč na njihovo popravo ali dopolnitev.

16. Ker poseg v pravico iz prvega odstavka 23. člena Ustave zasleduje ustavno dopustne cilje in s tega vidika ni nedopusten, je treba oceniti še, ali je izpodbijana ureditev v skladu s splošnim načelom sorazmernosti. Oceno, ali ne gre morda za prekomeren poseg, opravi Ustavno sodišče na podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti v skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo.¹⁶

17. V obravnavani zadevi se Ustavnemu sodišču ni bilo treba opredeliti, ali pomeni izpodbijana ureditev primeren in nujen poseg v človekovo pravico do sodnega varstva. Očitno je namreč, da na podlagi drugega odstavka 108. člena ZPP prihaja tudi do zelo intenzivnih posegov v navedeno človekovo pravico in to tudi v primerih lapsusov, višje sile, nezakravljenih napak in v drugih primerih, ki jim ni mogoče očitati nezadostne skrbnosti strokovnjaka. Zavrženje odvetniške vloge brez pozivanja na popravo ali dopolnitev ima za posledico trajno izgubo pravice do sodnega varstva stranke, ki je imetnik pravice materialnega prava, če je že potekel prekluzivni rok za varstvo te pravice (13. točka obrazložitve te odločbe). Velika teža posledic izpodbijane določbe je očitno nesorazmerna z morebitnimi njenimi koristmi oziroma pozitivnim vplivom na pospešitev postopka. Pri oceni obsega koristi je namreč treba upoštevati, da pozivanje na dopolnitev formalno pomanjkljivih odvetniških vlog praviloma povzroči le krajši zastoj v postopku.

18. Ustavno sodišče meni, da izpodbijana ureditev prekomerno posega v pravico do sodnega varstva iz prvega odstavka 23. člena Ustave. Zato jo je razveljavilo.

19. Ker je Ustavno sodišče razveljavilo izpodbijano določbo že zaradi neskladja s prvim odstavkom 23. člena Ustave, ni ocenjevalo drugih očitkov predlagatelja.

C.

20. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 43. člena ZUstS in druge alinee drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07) v sestavi: predsednik Jože Tratnik ter sodnice in sodniki dr. Mitja Deisinger, mag. Marta Klampfer, mag. Marija Krisper Kramberger, mag. Miroslav Mozetič, Jasna Pogačar, mag. Jadranka Sovdat in Jan Zobec. Odločbo je sprejelo s sedmimi glasovi proti enemu. Proti je glasoval sodnik Mozetič.

Jože Tratnik
Predsednik

Opombe:

- 1 ZPP v 180. členu zahtevke pojmuje v smislu tožbenega predloga, saj govori posebej o zahtevku in posebej o dejstvih, ki ga utemeljujejo (glej pri A. Galič v: L. Ude, A. Galič (red.), Pravdni postopek, Zakon s komentarjem, 2. knjiga, Uradni list Republike Slovenije in GV Založba, Ljubljana 2006, str. 122–123). Formalno gledano je zato vprašanje določenosti zahtevka treba razumeti ločeno od vprašanja navedbe zadostne dejanske podlage (individualizacije zahtevka).
- 2 Pravdno dejanje je ravnanje procesnega subjekta, ki neposredno proizvaja z zakonom določen procesnopравни učinek v pravdi (S. Triva, M. Dika, Građansko parnično procesno pravo, 7. spremenjena in dopolnjena izdaja, Narodne novine, d. d., Zagreb 2004, str. 343).
- 3 H. W. Fasching, Lehrbuch des österreichischen Zivilprozessrechts, 2. predelana in dopolnjena izdaja, Manz, Dunaj 1990, str. 263.
- 4 Člen 105.b ZPP pove, kaj se šteje za pisno vlogo, in določa način njene vložitve pri sodišču.
- 5 Minister za pravosodje sicer še ni predpisal pogojev in načina vložitve vlog v elektronski obliki oziroma po elektronski poti, oblike zapisa vloge v elektronski obliki ter organizacije in delovanja informacijskega sistema, za kar ga pooblašča četrti odstavek 105.b člena ZPP.
- 6 N. Betetto v: L. Ude, A. Galič (red.), Pravdni postopek, Zakon s komentarjem, 1. knjiga, Uradni list Republike Slovenije in GV Založba, Ljubljana 2005, str. 437, in tam citirana sodna praksa.
- 7 Tako pravna teorija označuje nerazumljive in nepopolne vloge (prav tam).
- 8 Primerjaj z A. Galič, Ustavno civilno procesno pravo, GV Založba, Ljubljana 2004, str. 129.
- 9 Razen za tiste, kjer je pravni temelj za obravnavo formalno pomanjkljivih odvetniških (lahko tudi drugih) vlog v drugi določbi ZPP (npr. četrti odstavek 98. člena in 336. člen ZPP itd.).
- 10 Člen 345 OZ namreč določa, da se pravila o zastaranju ne uporabljajo v primerih, ko je v zakonu določen rok, v katerem je treba vložiti tožbo ali opraviti določeno dejanje, ker bi bila sicer pravica izgubljena (345. člen OZ).
- 11 Subjektivni rok za vložitev tožbe za razveljavitev izpodbojne pogodbe je eno leto (prvi odstavek 99. člena OZ). Stranka predpogodbe lahko zahteva sklenitev glavne pogodbe v šestih mesecih od izteka roka, določenega za njeno sklenitev, če pa ta rok ni določen, od dneva, ko bi po naravi posla in okoliščinah pogodba morala biti sklenjena (peti odstavek 33. člena OZ).
- 12 Mož lahko izpodbija očetovstvo otroka, ki ga je njegova žena rodila v zakonski zvezi, v enem letu od tedaj, ko je izvedel za okoliščine, ki vzbujajo sum, da otrok ni njegov, vendar najkasneje pet let po rojstvu otroka (96. člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZZZDR). Otrok lahko s tožbo izpodbija, da je njegov oče tisti, ki po tem zakonu velja za njegovega očeta, in sicer v petih letih od dneva, ko postane polnoleten (98. člen ZZZDR).
- 13 Glej 204. člen Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02 in nasl. – ZDR). Drugi odstavek 108. člena ZPP se v delovnih in socialnih sporih uporablja na podlagi napotila iz 19. člena Zakona o delovnih in socialnih sodiščih (Uradni list RS, št. 2/04 in 10/04 – popr. – ZDSS-1).
- 14 N. Betetto v: L. Ude, A. Galič (red.), Pravdni postopek, Zakon s komentarjem spremenjenih členov, 4. knjiga, Uradni list Republike Slovenije in GV Založba, Ljubljana 2010, str. 83.
- 15 Poročevalec DZ, št. 21/08, str. 4 in 15.
- 16 Glej odločbo št. U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003 (Uradni list RS, št. 108/03, in OdiUS XII, 86); 25. točka obrazložitve.